

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

๑. ตสฺมา อริยธมฺมสงฺฆาตา เวรมณี สมาธิยิตพฺพา ว ๑ ตํ สมาธิยนฺโต หิ มหปฺพลตรํ วิรติสงฺฆาตํ ทานํ เทติ นาม ๑ ตถา หิ ภควตา นิจุภตฺตทานสงฺฆาโต ยถฺยโธ ปกฺติยถฺยโต มหปฺพลตรโร ตโต วิหารทานสงฺฆาตยถฺยโธ ตโต สรรณคณ-สงฺฆาตยถฺยโธ ตโต ปณฺจสํลสงฺฆาตยถฺยโธ มหปฺพลตรโรติ เอวํ ยถฺยณนาเมเน กุณฺทน-ตสฺสฺเต จตฺตพฺพิธํ ทานํ วุตฺตํ ๑

ตพฺพณฺณนายถฺยจ ยสฺมา สรรณคณํ ตินฺนํ รตนานํ ชีวิตปริจฺจาควเสเน ยถฺยณํ นาม หุตฺวา สคฺคสมฺปตฺตี เทติ ตสฺมา วิหารทานโตปิ มหปฺพลตรํ ๑ ปณฺจสํลสทิสฺสฺส ปน ทานสฺส อภาวโต เอตํ ตโตปิ มหปฺพลตรนฺติ อตฺถํ วตฺวา ตํ ปาลิยา สาเรตฺถํ ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว ทานานิ มหาทานานิ อคฺคณฺยานิ รตฺตณฺยานิ วสฺสณฺยานิ โปราณานิ อสงฺกิณฺณานิ อสงฺกิณฺณปฺพพานิ น สงฺกิยนฺติ น สงฺกิยิสฺสณฺติ อปฺปฏิกฺกฺจฺจํ สมณฺเหติ วา พฺราหฺมณฺเหติ วา วิญฺญฺหิ ๑ กตฺมานิ ปณฺจ ๑ อิท ภิกฺขเว อริยสาวโก ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต ภิกฺขเว อริยสาวโก อปริมาณานํ สตฺตานํ อภยํ เทติ อเวรํ เทติ อพฺยาปชฺฌํ เทติ อปริมาณานํ สตฺตานํ อภยํ หตฺวา อเวรํ หตฺวา อพฺยาปชฺฌํ หตฺวา อปริมาณสฺส อภยสฺส อเวรสฺส อพฺยาปชฺฌสฺส ภาคิ โหติ อิทํ ภิกฺขเว ทานํ มหาทานํ อคฺคณฺณํ รตฺตณฺณํ วสฺสณฺณํ โปราณํ อสงฺกิณฺณํ อสงฺกิณฺณปฺพพํ น สงฺกิยติ น สงฺกิยิสฺสติ อปฺปฏิกฺกฺจฺจํ สมณฺเหติ วา พฺราหฺมณฺเหติ วา วิญฺญฺหิ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อริยสาวโก อทินฺนาทานํ ปหาย...กาเมสุ มิจฺฉาจารํ ปหาย...มุสาวาทํ ปหาย...สุราเมรย-มชฺชปฺปมาทฺฏจฺจํ ปหาย...อิมานิ โช ภิกฺขเว ปณฺจ ทานานิ มหาทานานิ...วิญฺญฺหิติ

ปาลี ทสเสตวา ปุณ อิทมปน สीलปญจกํ อตฺตลีนะหะญ ชีวิตลีนะหะญ ปริจจชิตวา
 รกฺขิสฺสามีติ สมหานันทาย ยถาโณติ วุจฺจตีติ วุตฺตํ ฯ (มฺยฺยคฺคตฺถที่ปณียา พุติโย ภาโค/
 ข้อ ๔๔๑ - ๔๔๒)

๒. เอวํ ปุณฺณตฺถะเรกฺขณฺติวาทิอิลลิติสสฺส ปุคฺคลสฺสูปฺปนฺนา อธิวสนกฺขนฺติ
 ขนฺติ นาม ฯ

สงฺคีตีสฺสทฺตวณฺณนายมฺปิ ขนฺตีติ ตตฺถ กตมา ขนฺติ ยา ขนฺติ ขมนตา
 อธิวสนตา อจฺจนฺตีกํ อนสฺสโรโป อตฺตมฺนตา จิตฺตสฺสาติ เอวํ วุตฺตา อธิวสนกฺ-
 ขนฺตีติ วุตฺตํ ฯ อธิวสนํ ขมนํ ปเรสํ ทุกฺกมฺ ทุรฺรตฺตญฺจ ปฏฺวีโรชากรณฺน อตฺตโน
 อุปริ อารोเปตฺวา อารोเปตฺวา วสนตา ฯ อจฺจนฺตีกกนฺติ อุกฺขมฺนํ ฯ โรสนวเสน
 ปเรสํ อุกฺกิสฺส อสฺสฺสนํ อนนฺอุปปาหนา อนสฺสโรโป ฯ อตฺตมฺนตาติ สกมฺนตา จิตฺตสฺส
 อพฺยาปนฺโน สโก มโนภาโว อตฺตมฺนตา ฯ จิตฺตขนฺติ วา จิตฺตูปฺปนฺนํ เอกคฺเคน
 คเหตุวา ตสฺส อนฺตรา อุปฺปนฺเนน ปีตีสหคตมฺเนน สกมฺนตา อตฺตมฺนตา ฯ อตฺตมฺโน
 วา ปุคฺคโล ตสฺส ภาโว อตฺตมฺนตา ฯ สา น สตฺตสฺสาติ ปุคฺคลาทีนึวารณฺตถํ
 จิตฺตสฺสาติ วุตฺตขนฺติ ตมฺมฏฺฐิกา ฯ

อธิวเสติ ขมติ เอตายาติ อธิวสนา สีตาทินํ ขมนากาเรน ปวตฺโต อโทโส
 ตปฺปชานา วา จตฺตาริ กุสลกฺขนฺธาติ มูลปณฺณาสเก สพฺพาสวสฺสตฺถฏฺฐิกา ฯ

อธิวสนา จ สา ขนฺติ จาติ อธิวสนกฺขนฺติ ฯ ทุกฺกคฺคตฺถฏฺฐิกายนฺตุ อธิว-
 สนลกฺขณา ขนฺติ อธิวสนกฺขนฺตีติ วุตฺตํ ฯ (มฺยฺยคฺคตฺถที่ปณียา พุติโย ภาโค/ข้อ ๔๑๒ -
 ๔๑๓)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคธเป็นไทย

๑. เพราะฉะนั้น กุศลเจตนาซึ่งขับไล่เวรกล่าวคืออริยธรรม บุคคลควรสมาทานแท้ ๆ เพราะว่า บุคคลเมื่อสมาทานกุศลเจตนาซึ่งขับไล่เวรนั้น ชื่อว่าย่อมให้ทานกล่าวคือวิรัติอันมีผลมากกว่า ๆ จริงอย่างนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสทาน ๔ อย่างไว้ในกฎทนต์สูตร โดยชื่อย่ออย่างนี้ว่า ยัญกล่าวคือการถวายภัตประจำ มีผลมากกว่า ยัญตามปกติ ยัญกล่าวคือการถวายวิหาร มีผลมากกว่ายัญกล่าวคือการถวายภัตประจำนั้น ยัญกล่าวคือการถึงสรณะ มีผลมากกว่ายัญกล่าวคือการถวายวิหารนั้น ยัญกล่าวคือศีล ๕ มีผลมากกว่ายัญกล่าวคือการถึงสรณะนั้น ดังนี้ ฯ

ก็ ในอรรถกถากฎทนต์สูตรนั้น พระอรรถกถาจารย์กล่าวเนื้อความไว้ว่า เพราะเหตุที่การถึงสรณะเป็นของชื่อย่อด้วยอำนาจการเสียสละชีวิตแต่พระรัตนะทั้ง ๓ ย่อมให้สมบัติในสวรรค์ ฉะนั้น การถึงสรณะ จึงมีผลมากกว่าวิหารทาน ฯ อนึ่ง เบญจศีล ชื่อว่ามีผลมากกว่าสัณณคณนั้น เพราะไม่มีทานเช่นกับเบญจศีล ดังนี้แล้ว เพื่อให้เนื้อความนั้นสำเร็จโดยพระบาลี จึงแสดงพระบาลีว่า ภิกษุทั้งหลาย ทาน ๕ ประการนี้ จัดเป็นมหาทาน เป็นทานที่บัณฑิตรู้ว่าเลิศ รู้กันมานาน รู้กันว่าเป็นวงศ์ (แห่งอริยะ) เป็นของเก่า อันสมณะหรือพราหมณ์ผู้เป็นวิญญูชนทั้งหลายไม่ทอดทิ้งแล้ว ไม่เคยทอดทิ้งแล้ว ไม่รังเกียจ จักไม่รังเกียจไม่คัดค้านแล้ว ฯ ทาน ๕ ประการคืออะไรบ้าง ฯ ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวก ในพระศาสนาี้ ละปาณาติบาตแล้ว ย่อมเป็นผู้เว้นขาดจากปาณาติบาต ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้เว้นขาดจากปาณาติบาตแล้ว ย่อมให้ความไม่มีภัย ย่อมให้ความไม่มีเวร ย่อมให้ความไม่เบียดเบียนแก่หมู่ สัตว์หาประมาณมิได้ ครั้นให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียนแก่หมู่สัตว์หาประมาณมิได้แล้ว ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียนหาประมาณมิได้ ภิกษุทั้งหลาย ทานนี้เป็นมหาทาน เป็นทานที่บัณฑิตรู้ว่าเลิศ รู้กันมานาน

รู้กันว่าเป็นวงศ์ (แห่งอริยะ) เป็นของเก่า อันสมณะหรือพราหมณ์ผู้เป็นวิญญูชนทั้งหลาย ไม่ทอดทิ้งแล้ว ไม่เคยทอดทิ้งแล้ว ไม่รังเกียจ จักไม่รังเกียจ ไม่คัดค้านแล้ว ฯ ภิกษุทั้งหลาย ก็ข้ออื่นยังมีอยู่อีก อริยสาวก ละอหินนาทานแล้ว...ละกาเมสุมิจจารแล้ว...ละมุสาวาทแล้ว...ละเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะน้ำเมาคือสุราและเมรัยแล้ว...ภิกษุทั้งหลาย ทาน ๕ ประการนี้แลเป็นมหาทาน...(อันสมณะหรือพราหมณ์) ผู้เป็นวิญญูชนทั้งหลาย ดังนี้แล้วกล่าวอีกว่า ก็ คีล ๕ นี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเรียกว่า ยัญ เพราะความเป็นศีลอันอริยสาวกสมาทานแล้ว ด้วยตั้งใจว่า เราจักเสียสละความรักตนและความรักชีวิตแล้วรักษา ดังนี้ ฯ

๒. ความอดทน คือความอดกลั้น ที่เกิดขึ้นแก่บุคคลเช่นกับพระปุณณเถระ และขันติวาทีฤๅษี ชื่อว่าขันติ ด้วยประการฉะนี้ ฯ

แม้ในอรรถกถาสังคิतीสูตร พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ว่า ความอดทนคือความอดกลั้น ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้อย่างนี้ว่า ในคำว่าขันตินั้น ขันติเป็นไหน ? คือความอดทน ความเป็นคืออันอดทน ความเป็นคืออันอดกลั้น ความไม่ดุร้าย ความไม่ปลุกน้ำตา ความที่จิตเบิกบาน ฯ

ฎีกาแห่งอรรถกถาสังคิतीสูตรนั้นว่า ความอดกลั้น ชื่อว่าความอดทน คือความเป็นคืออันยกรกรรมชั่ว และคำชั่วของชนเหล่าอื่นไว้เหนือตนแล้วอดทนโดยไม่ทำการโกรธตอบ ฯ ความไม่โกรธ ชื่อว่าความเป็นผู้ไม่ดุร้าย ฯ การไม่ย้งน้ำตาให้เกิดขึ้นในนัยน์ตาทั้ง ๒ ของชนเหล่าอื่น ด้วยอำนาจความเกรี้ยวกราด ชื่อว่าความไม่ปลุกน้ำตา ฯ ความเป็นผู้มีใจเป็นของตนแห่งจิต ชื่อว่าความเป็นผู้มีใจเบิกบาน ภาวะแห่งใจที่ไม่พยายาทำอันเป็นของตน ชื่อว่าความเป็นผู้มีใจเป็นของตน ฯ อีกอย่างหนึ่ง อารมณ์อันเนื่องด้วยจิตชื่อว่าจิต ความเป็นผู้มีใจเป็นของตน ด้วยใจอันสหระคตด้วยปิติดันเกิดขึ้นในระหว่างจิตนั้น ถือเอาอารมณ์ที่เนื่องด้วยจิตนั้น โดยความเป็นธรรมชาติแน่วแน่ ชื่อว่าความเป็นผู้มีใจเป็นของตน ฯ อีกอย่างหนึ่ง บุคคลมีใจเป็นของตน ภาวะแห่งบุคคลผู้มีใจเป็นของตนนั้น ชื่อว่าความเป็นผู้มีใจเป็นของตน ฯ ความเป็นผู้มีใจเป็นของตนนั้น ย่อมไม่มีแก่สัตว์ เพราะเหตุนี้เพื่อจะห้ามบุคคลเป็นต้น พระฎีกาจารย์จึงกล่าว คำว่า จิตตสลุ ไว้ ฯ

ฎีกาสัพพาสวสูตร ในมูลปณณาสก บุกคloy่อมอดกลั้น คือย่อมอดทน ด้วย
ขันตินั้น เหตุนั้น ขันตินั้น ชื่อว่า อธิวาสนา คือ อโหสะอันเป็นไปโดยอาการคือความ
อดทนต่อสภาวะ มีความหนาวเป็นต้น หรือได้แก่กุศลชั้น ๔ อันมีอโหสะนั้นเป็น
ประธาน ดังนี้ ๑

ขันตินั้นด้วย เป็นเครื่องอดกลั้นด้วย เหตุนั้น ชื่อว่าอธิวาสนขันติ ๑ ส่วนใน
ฎีกาทุกนิบาต อังคุตตรนิกาย พระฎีกาจารย์กล่าวว่า ความอดทน อันมีความอดกลั้น
เป็นลักษณะ ชื่อว่า อธิวาสนขันติ ดังนี้ ๑

พระธรรมเจดีย์ ธรรมเสฏโฐ วัดกัลยาณมิตร...เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.